



INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
i GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
– PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY



MORSKI
INSTYTUT
RYBACKI
PAŃSTWOWY
INSTYTUT
BADAWCZY



AGENCJA
RYNKU ROLNEGO

MINISTERSTWO ROLNICTWA i ROZWOJU WSI

NR
23

RYNEK RYB

stan i perspektywy

P Ó Ł R O C Z N I K

CZASOPISMO UKAZUJE SIĘ OD 2004 ROKU

ISSN 1732-5889

ANALIZY RYNKOWE

Redaktor naczelny
Jadwiga Seremak-Bulge



LISTOPAD 2015

RADA PROGRAMOWA ROLNICZYCH ANALIZ EKONOMICZNYCH:

Maria Zwolińska (przewodnicząca)
Stanisław Stańko (wiceprzewodniczący)
Jadwiga Seremak-Bulge (redaktor naczelny)
Piotr Szajner (sekretarz redakcji)
Tadeusz Chrościcki
Bogumiła Kasperowicz
Krystyna Świetlik
Iwona Szczepaniak
Marzena Trajer
Barbara Domaszewicz

KOMITET REDAKCYJNY:

Maria Zwolińska, Andrzej Kowalski, Jadwiga Seremak-Bulge, Piotr Szajner, Marzena Trajer,
Ewa Machowina

REDAKTOR RYNKU RYB:

Krzysztof Hryszko

Czasopismo przygotowano w Zakładzie Badań Rynkowych IERiGŻ-PIB
Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa
Kierownik Zakładu – Piotr Szajner
SKŁAD I DRUK: Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB
NAKŁAD: 555 egz. Ark. wyd. 5,51

Przy publikowaniu fragmentów analizy oraz informacji i danych liczbowych prosimy o podanie źródła

Spis treści

Reasumpcja	3
Summary	4
I. Uwarunkowania makroekonomiczne <i>mgr Tadeusz Chrościcki</i>	6
II. Polityka rybacka i regulacje rynku ryb <i>dr Emil Kuzebski, dr Barbara Pieńkowska</i>	7
III. Światowy rynek ryb i owoców morza <i>mgr Małgorzata Kieliszewska</i>	11
IV. Krajowa produkcja ryb i owoców morza	16
1. Rybołówstwo morskie <i>dr Emil Kuzebski</i>	16
2. Rybactwo śródlądowe <i>dr Andrzej Lirski, mgr inż. Krzysztof Hryszko</i>	18
V. Popyt na ryby i owoce morza	23
1. Przetwórstwo <i>mgr Stanisław Szostak, mgr Jadwiga Drożdż</i>	23
2. Spożycie ryb i owoców morza oraz ich przetworów <i>dr Barbara Pieńkowska, mgr inż. Krzysztof Hryszko</i>	27
VI. Handel zagraniczny rybami i owocami morza oraz ich przetworami <i>mgr inż. Krzysztof Hryszko</i>	31
VII. Ceny ryb i przetworów rybnych <i>mgr inż. Krzysztof Hryszko, mgr Stanisław Szostak</i>	36

Podaż ryb, przetworów rybnych i owoców morza na rynek krajowy, według ostatecznych danych, wyniosła w 2014 r. 518,5 tys. ton (w ekwiwalencie masy żywej) i była o 10,7% większa niż przed rokiem. Wpłynęło na to głównie ograniczenie eksportu burtowego w wyniku mniejszych połowów oraz zwiększenie importu. Wskaźnik samowystarczalności obniżył się o 8,7 pkt. proc. do 43,6%. Szacuje się, że w 2015 r. nastąpi spadek podaży ryb o ok. 5% do 493 tys. ton. Będzie on determinowany głównie przez zwiększony eksport, który tylko w części zostanie zrekompensowany większymi połowami własnymi oraz importem.

Połowy krajowe mogą się zwiększyć w 2015 r. o 3,0% do 233,1 tys. ton, a zdecyduje o tym wyłącznie zwiększona podaż dominujących w strukturze ryb odławianych na Bałtyku. Połowy bałtyckie wyniosą prawdopodobnie ok. 130-135 tys. ton, tj. o 10-15% więcej niż w 2014 r. W I półroczu br. bardzo dobre wyniki połowowe uzyskiwano zwłaszcza w rybołówstwie śledziowym (wzrost o 35,5%) pod wpływem wzrostu limitów oraz rybołówstwie dorszowym (o 30,7%), pomimo nadal występujących problemów z pozyskiwaniem ryb dobrej jakości. Stabilne były wyładunki szprotów, ale w porównaniu z rokiem poprzednim zdecydowanie większa ich część została sprzedana przez rybaków w portach zagranicznych, co ograniczyło podaż

krajową. Po kilkuletnim okresie zwiększonych połowów stroni, w 2015 r. wyraźnie je ograniczono (o 30%). Oprócz nadmiernej eksploatacji zasobów, zwłaszcza na cele paszowe, wpływ na to mogły mieć także niskie ceny. W 2015 r. wskaźnik wykorzystania przyznanym Polsce kwot połowowych zwiększył się o 9 pkt. proc. do ok. 95%. Szacuje się, że w 2015 r. prawdopodobnie znacznie spadnie podaż ryb słodkowodnych pochodzących z połowów oraz produkcji w akwakulturach (o ok. 10% do 49,5 tys. ton). Głównym czynnikiem wpływającym na ten regres był deficyt oraz wysokie temperatury wody w okresie letnim, co utrudniało stosowanie optymalnych dawek pokarmowych i w efekcie obniżyło potencjalne przyrosty ryb.

Spożycie bilansowe ryb i owoców morza wyniosło w 2014 r. 13,45 kg/mieszkańca i było o 10,5% większe niż w roku poprzednim. Wpływ na to miały głównie: poprawa koniunktury gospodarczej, stabilizacja cen, znaczne rozszerzenie oferty produktów rybnych i owoców morza oraz ich dystrybucja poprzez sieci dyskontowe. Zwiększyła się przede wszystkim konsumpcja ryb morskich i dwuśrodowiskowych (o 14,2% do 10,54 kg/mieszkańca) oraz owoców morza (o 40,3% do 0,38 kg/mieszkańca), przy ograniczeniu spożycia ryb słodkowodnych (o 5,2% do 2,53 kg/mieszkańca). Największy wzrost spożycia odnotowano w przypadku łososi

i dorszy. Szacunkowe dane bilansowe za I półrocze 2015 r. wskazują na spadek podaży rynkowej ryb i owoców morza. Zakładając utrzymanie się podobnych tendencji w drugiej połowie roku, należy oczekiwać spadku konsumpcji w 2015 r. o ok. 5% do 12,75 kg/mieszkańca (głównie karpia, dorszy, łososi i szprotów).

Obroty handlu zagranicznego sektora rybnego w 2015 r., po raz kolejny będą rekordowe. Szacuje się, że eksport ryb, owoców morza oraz ich przetworów wyniesie 620 tys. ton i będzie o 7% większy niż rok wcześniej (w przeliczeniu na masę żywą ryb). Wartość eksportu zwiększył się jednak nieznacznie (o ok. 1%) do 1,56 mld EUR. Wyższa dynamika wzrostu wolumenu wywozu niż jego wartości wynikać będzie głównie ze zwiększonej sprzedaży burtowej, gdzie przeważają relatywnie tanie ryby. Dla krajowego rynku decydujące znaczenie ma eksport ryb filetowanych, ryb wędzonych, suszonych i solonych oraz przetworów i konserw z ryb, które łącznie stanowią ponad 90% jego wartości. Podstawowymi gatunkami eksportowanymi pozostają łososie, śledzie i dorsze, w przypadku których szacuje się wzrost wywozu w 2015 r. Wzrost cen w imporcie i sezonowe zwiększenie jego wolumenu w ostatnim kwartale roku spowoduje, że wydatki na przywóz ryb i owoców morza mogą się zwiększyć w całym roku o ok. 3% i wynieść 1,66 mld EUR, przy niewielkim przyroście wielkości

Bilans ryb i owoców morza w Polsce (tys. ton masy żywej ryb)

Wyszczególnienie	2011	2012	2013	2014	2015 S
Połowy morskie	179,9	179,7	195,4	171,4	183,6
w tym: bałtyckie	110,8	120,6	134,0	118,5	133,6
dalekomorskie	69,1	59,1	61,4	52,9	50,0
Połowy słodkowodne i akwakultura	48,3	50,4	49,8	54,8	49,5
Razem połowy krajowe	228,2	230,1	245,2	226,2	233,1
Import	774,0	770,6	836,7	870,9	880,0
Eksport	520,7	552,5	613,5	579,6	620,0
Podaż ryb konsumpcyjnych na rynek krajowy^a	472,7	448,2	468,4	518,5	493,1

^a w podaży ryb na rynek nie uwzględniono części połowów dalekomorskich, które zostały przetworzone na mączkę rybną i nie były przeznaczone do konsumpcji (w 2011 r. – 8,8 tys. ton), S – szacunek

Źródło: Dane MIR-PIB oraz szacunek IERiGŻ-PIB na podstawie danych IRS.

przywozu (o ok. 1% do 880 tys. ton). Wyraźnie zwiększone zapotrzebowanie może dotyczyć w 2015 r. tylko ryb świeżych i chłodzonych, przy zbliżonym do ubiegłorocznego imporcie pozostałych ważniejszych grup produktów. Spowoduje to wyraźne pogorszenie ujemnego salda obrotów handlu zagranicznego sektora rybnego, które może przekroczyć 90 mln EUR i będzie najwyższe od lat. Import netto sektora rybnego zmniejszy się w porównaniu z 2014 r. o ok. 30 tys. ton do ok. 260 tys. ton.

W końcu trzeciego kwartału 2015 r. przetwórstwem ryb w kraju zajmowały się 253 zakłady z uprawnieniami do handlu produktami na obszarze Unii Europejskiej, o 6 więcej niż rok wcześniej. Wolumen przetwórstwa ryb w zakładach dużych o zatrudnieniu powyżej 50 osób zwiększył się w I półroczu 2015 r. o 4,0% do 194,9 tys. ton. Wzrost produkcji wystąpił głównie w asortymencie świeżych

filetów, konserw i prezerw oraz ryb wędzonych, co z nadwyżką zrekompensoowało zmniejszenie produkcji ryb mrożonych i mrożonego mięsa. Blisko 55% wolumenu przetwórstwa przypadało na trzy grupy produktów: ryby wędzone, marynaty oraz konserwy z ryb. Szacuje się, że w całym roku łączna produkcja w sektorze przetwórstwa ryb będzie większa niż rok wcześniej o ok. 5% i wyniesie 470 tys. ton, a jej wartość może przekroczyć 9 mld zł. W I półroczu 2015 r. wyraźnie poprawiła się sytuacja ekonomiczno-finansowa przedsiębiorstw przetwórstwa ryb. Zysk netto zwiększył się w porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego o 81% i przekroczył 134 mln zł, przy ponad 13% wzroście przychodów ze sprzedaży.

Ceny ryb i owoców morza pozostają w 2015 r. względnie stabilne z tendencją do spadków. W okresie trzech kwartałów 2015 r. ceny detaliczne były

średnio o 0,6% niższe niż w analogicznym okresie roku poprzedniego, ale we wrześniu w porównaniu z grudniem 2014 r. wzrosły o 0,8%, natomiast w relacji do września 2014 r. pozostały bez zmian. Występuje znaczne zróżnicowanie dynamiki zmian w odniesieniu do poszczególnych grup produktów. Wyraźnie drożeją ryby mrożone oraz owoce morza, przy spadku cen pozostałych grup produktów. Pogorszyły się relacje cen ryb do produktów substytucyjnych (mięsa i nabiału). Niższe niż przed rokiem ceny notowane były także na poziomie zbytu, gdzie obniżyły się w I półroczu 2015 r. o 0,7% (w relacji do grudnia 2014 r.). Poprawiła się opłacalność produkcji ryb w akwakulturach. Ceny pierwszej sprzedaży pstrągów i karpia były w I półroczu 2015 r. na ogół wyższe niż w roku poprzednim. Niższe ceny transakcyjne notowano natomiast w pierwszej sprzedaży ryb bałtyckich.

SUMMARY

According to the final data, the supply of fish, fish products and seafood to the domestic market amounted to 518.5 thousand tonnes in 2014 (live weight equivalent) and was by 10.7% higher than the year before. This was affected mainly by the limited shipboard export as a result of lower catches and by the increased import. The self-sufficiency ratio decreased by 8.7 percentage points to 43.6%. It is estimated that in 2015 there will be a decline in the supply of fish by about 5% to 493 thousand tonnes. It will be determined mainly by the increased export, which only partially will be compensated by larger own catches and the import.

In 2015, national catches may increase by 3.0% to 233.1 thousand tonnes, and this will be determined only by the increased supply of fish dominant in the structure and caught in the Baltic Sea. Baltic catches will be probably about 130-135 thousand tonnes,

i.e. by 10-15% more than in 2014. In the first half of this year, very good fishing results were obtained in particular in herring fishing (increase by 35.5%) as a result of the increased catch limits, and in cod fishing (by 30.7%), despite the continued problems with obtaining good quality fish. Stable were landings of sprat, but when compared to the previous year their definitely larger part was sold by fishermen in foreign ports, which limited the national supply. After a several year period of increased catches of European flounder, in 2015, they were clearly limited (by 30%). In addition to the overexploitation of resources, especially for the fodder purposes, this could also have been affected by low prices. In 2015, the rate of using the catch quotas granted to Poland will increase by 9% to around 95%. It is estimated that in 2015, the supply of freshwater fish from catches and aquaculture will probably decrease significantly (by about 10% to 49.5 thousand tonnes). The main factor

affecting this regression was the deficit, and high water temperatures in summer, which made it difficult to apply the optimal doses of nutrients and consequently reduced the potential growth of fish.

The consumption of fish and seafood in 2014 amounted to 13.45 kg/per capita and was by 10.5% higher than in the year before. This was determined mainly by: improvement in the economic situation, price stabilisation, significant expansion of the offer of fish and seafood products and their distribution through discount chains. What has mainly increased, is the consumption of sea and diadromous fish (by 14.2% to 10.54 kg/per capita) and seafood (by 40.3% to 0.38 kg/per capita), with the limited consumption of freshwater fish (by 5.2% to 2.53 kg/per capita). The largest increase in consumption was recorded in case of salmon and cod. Estimated data for the first half of 2015 indicate a decrease in the market supply of fish and seafood. Assuming

Balance of fish and seafood in Poland (thousand tonnes of live weight of fish)

Specification	2011	2012	2013	2014	2015 S
Sea catches	179.9	179.7	195.4	171.4	183.6
including: Baltic	110.8	120.6	134.0	118.5	133.6
deep-sea	69.1	59.1	61.4	52.9	50.0
Freshwater catches and aquaculture	48.3	50.4	49.8	54.8	49.5
Total domestic catches	228.2	230.1	245.2	226.2	233.1
Import	774.0	770.6	836.7	870.9	880.0
Export	520.7	552.5	613.5	579.6	620.0
Supply of consumption fish to the domestic market^a	472.7	448.2	468.4	518.5	493.1

^a the supply of fish to the market has not included the part of deep-sea catches which were processed into fish meal and were not intended for human consumption (in 2011– 8.8 thousand tonnes), S – estimate

Source: NMFRI data and IAFE-NRI estimate based on the IFI data.

that the similar trends continue in the second half of the year, we should expect a decrease in consumption in 2015 by about 5% to 12.75 kg/per capita (mainly carp, cod, salmon and sprat).

The foreign trade flows of the fish sector in 2015 will be record-breaking again. It is estimated that the export of fish, seafood and their products will reach 620 thousand tonnes and will be by 7% higher than the year before (per live weight of fish). The export value, however, will slightly increase (by about 1%) to EUR 1.56 billion. The higher growth rate of the export volume rather than of the export value will result mainly from increased shipboard sales, where relatively cheap fish dominate. For the domestic market, of crucial importance is the export of filleted fish, fish, dried and salted fish as well as fish products and preserves, which together account for more than 90% of its value. Basic species exported are still salmon, herring and cod, in case of which an increase in the export in 2015 is estimated. The price rise in the import and a seasonal increase in its volume in the last quarter of the year will be a reason for which the expenditure on the import of fish and seafood may increase throughout the year by about 3% and amount to EUR 1.66 billion, with a little increase in the import volume (by about 1% to 880

thousand tonnes). In 2015, the visibly higher demand may apply only to fresh or chilled fish, while the import of other important product groups is similar to that of the previous year. This will result in a clear deterioration of the negative foreign trade balance of the fish sector, which may exceed EUR 90 million and will be the highest for years. The net import of the fish sector will decrease when compared to 2014 by about 30 thousand tonnes to about 260 thousand tonnes.

At the end third quarter 2015, fish processing in the country was dealt with by 253 establishments approved for trade in products within the European Union, 6 more than the year before. The fish processing volume in large establishments employing more than 50 people increased in the first half of 2015 by 4.0% to 194.9 thousand tonnes. The increase in production took place mainly in the group of fresh fillets, fish preserves and smoked fish, which compensated with a surplus for the reduced production of frozen fish and frozen meat. Nearly 55% of the processing volume accounted for three product groups: smoked fish, pickles and fish preserves. It is estimated that throughout the year, the total production in the fish processing sector will be higher than the year before by about 5% and will reach 470 thousand tonnes, and its value may exceed PLN 9 billion. In

the first half of 2015, the economic and financial of the fish processing companies clearly improved. Net profit increased when compared to the same period of the previous year by 81% and exceeded PLN 134 million, with more than 13% of the increase in sales revenue.

In 2015, fish and seafood prices remain relatively stable, with a downward trend. During three quarters by 2015, the retail prices were, on average, by 0.6% lower than in the same period of the previous year, but in September when compared to December 2014 they rose by 0.8%, while in relation to September 2014 they remained unchanged. There is a considerable variation in the rate of changes with regard to the individual product groups. Frozen fish and seafood are clearly rising in price, with a decrease in prices of other product groups. The relations of fish prices to substitute product (meat and dairy) prices deteriorated. Also at the sales level, the prices were lower than the year before, as in the first half of 2015 they decreased by 0.7% (in relation to December 2014). The profitability of the production of fish in aquacultures improved. In the first half of 2015, the prices of the first sale of trout and carp were generally higher than in the previous year. The lower transactional prices were recorded in the first sale of Baltic fish.

W serii Analizy Rynkowe w najbliższym czasie ukażą się:

1. Rynek ziemniaka (42) • listopad 2015,
2. Rynek wyrobów alkoholowych (3) • listopad 2015,
3. Rynek owoców i warzyw (47) • grudzień 2015,
4. Rynek środków produkcji dla rolnictwa (43) • kwiecień 2016,
5. Popyt na żywność (17) • kwiecień 2016,
6. Handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi (43) • kwiecień 2016,
7. Rynek ryb (24) • kwiecień 2016,
8. Rynek mleka (50) • maj 2016,
9. Rynek zbóż (50) • maj 2016,
10. Rynek drobiu (49) • maj 2016,
11. Rynek cukru (43) • maj 2016,
12. Rynek mięsa (50) • czerwiec 2016,
13. Rynek rzepaku (49) • czerwiec 2016,
14. Rynek wyrobów tytoniowych (4) • czerwiec 2016.

WARUNKI PRENUMERATY

Prenumerata realizowana przez Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB.

Zamówienia na prenumeratę w wersji papierowej i na e-wydania można składać bezpośrednio na stronie <http://ierigz.waw.pl/publikacje>.

Ewentualne pytania prosimy kierować na adres e-mail: dw@ierigz.waw.pl lub kontaktując się telefonicznie – Barbara Walkiewicz, tel.: 22 50 54 685 lub faks: 22 50 54 757 w godzinach 8:00-16:00.

Prenumeratę i sprzedaż pojedynczych egzemplarzy prowadzi Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB, 00-002 Warszawa, ul. Świętokrzyska 20 (wejście od ul. Szkolnej 2/4) pokój numer 3.

Prenumerata roczna wersji papierowej lub elektronicznej 1 egz. (1 numer) w 2015 r. wynosi 21 zł.

Zamówienia na prenumeratę wraz z dowodem wpłaty prosimy przesyłać na adres:

- Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowy Instytut Badawczy, Dział Wydawnictw, ul. Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa
- e-mail: dw@ierigz.waw.pl

Przedpłaty na prenumeratę należy wpłacać na konto Instytutu:
PEKAO S.A. IV O/Warszawa nr 68 1240 1053 1111 0010 1493 6433
W tytule przelewu prosimy podać tytuł analizy i jej numer.



INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
I GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

Druk i usługi poligraficzne dostosowane do Twoich potrzeb!

Wykorzystujemy nowoczesne systemy druku cyfrowego dające wierne odwzorowanie obrazu, pozwalające w krótkim czasie na druk czarno-białych i barwnych materiałów w najwyższej jakości.

W naszej ofercie znajdują Państwo **usługi drukarni** (wizytówki, ulotki, papiery firmowe, foldery, broszury, książki, gazetki reklamowe, plakaty, materiały szkoleniowe, nadruki na kopertach, widokówki, zaproszenia, identyfikatory, dyplomy, etykiety, naklejki) jak i cały wachlarz **usług introligatorskich**.

Zaproponujemy indywidualną wycenę i dobór najlepszej techniki wydruku, aby otrzymany finalny produkt cechował się najlepszą jakością i atrakcyjną ceną.

Zapraszamy do korzystania z naszych usług

Dział Wydawnictw
ul. Szkolna 2/4

tel. (22) 50 54 520, (22) 50 54 430
fax (22) 50 54 636, e-mail: dw@ierigz.waw.pl

ISSN 1732-5889

CENA 21 ZŁ



Prenumerata Analizy (1 numer) w 2015 roku wynosi 21 zł.
Zamówienia z podaniem tytułu i ilości egzemplarzy prosimy kierować do Działu Wydawnictw Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowego Instytutu Badawczego, ul. Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa. Tel.: (22) 505-46-85, faks: 505-47-57
e-mail: dw@ierigz.waw.pl <http://www.ierigz.waw.pl>